Gemeente Amsterdam

Intelligente Toegang Sloterweg e.o: boetes wel of niet vergoeden/kwijtschelden

Aan	Melanie van der Horst
Van	5.1, 2, e (Ambtelijk Opdrachtgever)
Kopie aan	Iris van Scheppingen, 5.1, 2, e
Datum	vrijdag 16 februari 2024

Aanleiding
Op 29 januari en 12 februari is tijdens de staf de kwestie over het meermaals beboeten van personen die herhaaldelijk een geslotenverklaring hebben genegeerd bij de Sloterweg en de Laan van Vlaanderen aan de orde gekomen. Omdat sommige overtreders in korte tijd vrij veel boetes achter elkaar hebben ontvangen, heeft wethouder gevraagd om te kijken of er een mogelijkheid is om uit coulance een deel van deze boetes kwijt te schelden. In dat kader zijn de volgende vragen gesteld, waarop wij in dit memo antwoord geven.

1. <u>Kan het OM overtreders die meer dan één boete hebben gehad tegemoet komen?</u>
Meest logische optie is als het OM boetes kwijtscheldt (zij leggen ze ook op en behandelen beroepen). OM denkt mee maar geeft aan dat ze niet een deel van de boetes (als men er meer heeft gehad) kunnen kwijtschelden. Ze geven aan dit niet georganiseerd te krijgen.

Punten die het OM hierbij aangeeft:
- Het OM kan - op basis van de stelling dat ze het niet georganiseerd kunnen krijgen om een deel van de boetes kwijt te schelden - alleen alle boetes vernietigen en niet slechts een deel. Het kan dus alleen een alles of niets constructie worden.
- Het OM vernietigt dan alle boetes van de overtreders die in beroep zijn gegaan vanwege een overtreding m.b.t. de geslotenverklaringen Laan van Vlaanderen en Sloterweg –Oost in bijv de maand januari.
- Het OM kan niets doen voor de mensen die niet in beroep zijn gegaan tegen de boete. De gemeente A'dam zou zelf een voorziening moeten / kunnen treffen om deze groep te compenseren.
- In geval van de optie kwijtschelden verwacht OM dat de gemeente A'dam met CJIB afstemt over het intrekken van nog niet betaalde boetes voor overtredingen in januari 2024. Die zaken bevinden zich nog in de CJIB fase.
- Het OM vraagt de gemeente om het gekozen beleid in een algemeen Proces Verbaal uit te schrijven en toe te lichten.
- OM vraagt ook aandacht voor de situatie geslotenverklaring Sloterweg-West. De beroepen die tegen de boetes zijn ingesteld voor overtredingen in de eerste maand van handhaving op

die locatie zijn door OM reeds afgesloten. Daar kunnen zij ook niets meer mee doen. Indien je nu gaat kwijtschelden / compenseren kunnen we ons voorstellen dat overtreders die in die eerdere periode een boete hebben ontvangen voor overtreding van de geslotenverklaring Sloterweg-West met terugwerkende kracht gecompenseerd willen worden.

- Het OM is verplicht om een proceskostenvergoeding te betalen aan de mensen die voor het indienen van beroep een professioneel gemachtigde hebben ingeschakeld. Het aantal mensen dat in beroep is gegaan / gaat met behulp van een professioneel gemachtigde is nog niet bekend, maar de verwachting is dat dit een behoorlijke groep zal zijn. Deze situatie kost het OM dus geld. Het OM heeft besloten dit te accepteren, maar willen wel kenbaar maken dat dit aan de orde is.

Het OM probeert mee te denken met ons, maar geeft daarbij wel aan dat ze grote vraagtekens, twijfels en zorgen hebben bij het nu opeens kwijtschelden van boetes. Zo maken ze zich grote zorgen over de verdere handhaving en beroepsprocedures als wij/zij een deel van de mensen boetes gaan kwijtschelden en op welke grond dan? Want waarom wel voor de ene en niet voor de andere (als wij als onderbouwing gebruiken dat de bebording rondom de knips wellicht niet duidelijk is, zal iedereen dat argument gaan aanhalen). En als het alleen voor januari doet waarom dan niet voor boetes uit februari of later (want wat is er dan anders?). Ze zijn bang dat ze daarmee in verdere zaken voor de rechter geen sluitend verhaal meer kunnen houden. Advies en wens van OM is daarom om die weg niet te bewandelen (behalve als we de verkeersmaatregelen zelf niet duidelijk vinden, maar dan moet je handhaving iToegang stoppen en alles kwijtschelden). Ze wijzen er daarbij op dat we een ruime waarschuwingsperiode van 2 maanden hebben gehanteerd.

2-1

2. **Heeft het zin als wethouder contact opneemt met Hoofdofficier?**

OM geeft aan dat ze niet een deel van de boetes (bijv alleen meerdere) kunnen kwijtschelden. Wethouder zou met hoofdofficier contact kunnen opnemen, alleen de kans op een bruikbare uitkomst is klein. OM kan alleen wat doen voor overtreders die in beroep zijn gegaan en waar waarvan de beroepen nog lopen. Dat is een beperkte groep (je moet binnen 6 weken in beroep en een aantal beroepen zijn al afgedaan (beroepen zijn afgewezen hebben we bregpen van mensen die in beroep zijn gegaan zoals de [redacted]

3. **<u>Kunnen wij als gemeente boetes vergoeden of mensen tegemoetkomen?</u>**

Als gemeente kunnen wij geen boetes kwijtschelden. Wij leggen ze immers niet op. Wat de gemeente zou kunnen doen, is mensen die een of meer boetes hebben gehad een vergoeden/compensatie geven. Zo'n traject / constructie is besproken met onze juristen – die deels dezelfde zorgen hebben geuit als het OM - en dat raden wij af. En wel om de volgende redenen:

2-2

- Het heeft een ondermijnend effect als het ene overheidslichaam boetes oplegt en het andere overheidslichaam het effect daarvan weer ongedaan maakt door de overtreders een geldbedrag te geven ter hoogte van de boete;
- Dit geval is nog meer bijzonder nu het om strafrechtelijke situaties gaat: de 'gewone overheid' past een zekere terughoudendheid alvorens zich te mengen in handhaving door het OM;
- Er is geen grondslag om dit geld (een eventuele vergoeding) te betalen: het betreft een onverschuldigde (niet verplichte) betaling waar gemeenschapsgeld voor wordt aangewend;

- De overtredingen zijn (uitzonderingen daargelaten) in beginsel gemaakt: de gemeente gaat overtreders dan compenseren;
- Het kan lastig uit te leggen zijn naar andere situaties: waarom nu en hier wel en in andere situaties niet;
- Er is een ruime waarschuwingstermijn gehanteerd. Mensen die in een periode van 2 maanden de overtreding begingen kregen ook een waarschuwingsbrief. Mensen hadden op de hoogte kunnen zijn van de nieuwe verbodssituatie, niet alleen door de bebording, ook door de media-aandacht. Het lijkt bovendien niet waarschijnlijk dat iemand die in een tijdbestek van enkele dagen meerdere malen de overtreding begaat, in de periode van twee maanden daarvoor niet over de betreffende straat heeft gereden en dus een waarschuwingsbrief heeft ontvangen
- De praktische uitvoerbaarheid is ingewikkeld. Wij hebben geen zicht op wie bekeuringen heeft gehad en ook geen toegang tot de benodigde persoonsgegevens. Het is niet bekend of we daar toegang toe krijgen. Ander optie is dat we communiceren dat mensen zich met meerdere boetes zich kunnen melden bij de gemeente.
- In beide gevallen moeten we een organisatie op poten zetten die de beoordelingen doet, betalingen, bezwaren tegen de beoordelingen etc. We verwachten dat dit een tijdrovend en arbeidsintensief proces wordt (mede omdat zich waarschijnlijk veel personen gaan melden in een poging boetes vergoed te krijgen; en er veel grijze gebieden/gevallen zullen zijn die beoordeeld moeten worden).
- Formeel punt: de wethouder heeft geen bevoegdheid te besluiten dat de gemeente mensen dit geld gaat uitkeren. Dat vergt een collegebesluit dat financieel gedekt moet zijn. Voor dat laatste is mogelijk ook eerst een raadsbesluit nodig.
- Er kleven grote financiële risico's aan het vergoeden van boetes. In totaal zijn er sinds september bijna 50.000 boetes à 119 euro uitgedeeld. Het allemaal vergoeden zou dus een kostenpost van meer dan 5 miljoen veroorzaken. Indien alleen vanaf bijvoorbeeld de derde boetes vergoed worden, dan zal dat lager zijn. Wij hebben echter geen zicht op hoeveel dat zal zijn. Eerste maanden wees erop dat 5% van overtredende kentekens er 3 of meer keer passeerde zonder dat ze ontheffing hadden. We weten niet of die boetes hebben gehad en hoeveel. Maar het kan dus om een substantieel bedrag gaan. Ook zal er veel ambtelijke capaciteit gaan zitten in het optuigen en bemensen van de organisatie om de tegemoetkoming te beoordelen.

Consequenties indien de gemeente gaat toch vergoeden

Het vergoeden of compenseren van boetes wordt dus afgeraden. Mocht wethouder toch dat pad willen bewandelen dan moeten in ieder geval de volgende zaken worden geregeld:

- Er moet een organisatie en toetsingskader worden opgetuigd. De gemeente kan niet zomaar geld uitkeren. Daar moet een dossier voor worden aangemaakt, er moet een beoordeling plaats vinden en iets van een creditfactuur worden aangemaakt om de betaling richting de gesanctioneerde mogelijk te maken.
- Een betaling van de gemeente aan een bewoners moet wel een juridische/wettelijke grondslag hebben. Dat zou een bestuursrechtelijke of een privaatrechtelijke grondslag kunnen zijn. Bestuursrechtelijk zou het aangemerkt kunnen worden als een subsidie en zou er een subsidieregeling / subsidieverordening worden opgesteld en vastgesteld. Privaatrechtelijk zou het aangemerkt kunnen worden als een schenking. Om gelijkheid te bevorderen en willekeur te voorkomen zou ook daarvoor een regeling moeten worden opgesteld waarin staat wie,

wanneer in aanmerking komt voor een schenking (en voor welk bedrag). In beide gevallen zal moeten worden gemotiveerd waarom het college ervoor kiest om de boetes te compenseren. Op basis van welke rechtsgrond zou dit moeten is een lastige vraag, die ook vragen kan oproepen bij de raad of publieke opinie. Ook kan de raad dit aangrijpen om allerlei extra toezeggingen uit te lokken, die de verdere uitvoering bemoeilijken, zoals bijvoorbeeld twijfel zaaien over de duidelijkheid van de bebording. Het vergoeden van boetes lijkt op een impliciete erkenning dat de bebording en/of communicatie hierover te kort schiet.

- Het inrichten van een organisatie en het vaststellen van een regeling kost tijd. Over het eerste moet de raad minimaal geïnformeerd worden en over het tweede moet de raad mogelijk een beslissing nemen. Ook zal er via de begroting en/of de najaarsnota hiervoor een bedrag moeten worden opgenomen (huidige projectbudget voorziet hier niet in).

4. <u>Kunnen we de camera's tijdelijk uitzetten?</u>

Kunnen we camera's tijdelijke uitzetten bijvoorbeeld tot aan de uitkomsten van de rapportage om ze daarna weer aan te zetten?

- Ja dat kan. De gemeente is niet verplicht om een verkeersmaatregel 24 uur per dag met haar camera's te laten handhaven.
- Het OM heeft ook aangegeven dat mocht gemeente Amsterdam het idee hebben dat de situatie rondom de geslotenverklaringen niet duidelijk genoeg is voor bestuurders, het wellicht een idee is, om voorlopig even helemaal niet te handhaven. Met handhaven kan dan, na een schouw en nieuw Proces Verbaal, weer gestart worden zodra de situatie wel volledig duidelijk gemaakt is (mogelijk moeten we wel eerst weer waarschuwen).
- De vraag is wel met welk doel of argument we de camera's willen uitzetten. De primaire aanleiding was dat we coulance willen tonen voor mensen die meerdere boetes achter elkaar hebben gekregen (meer overtredingen gemaakt totdat eerste boete werd ontvangen). De vraag is of het nu uitzetten van de camera daartoe bijdraagt: deze voorvallen zullen zich vooral in de eerste weken na start handhaving voordoen. Nu niet meer of veel minder.
- Het nu uitzetten van de camera's impliceert daarmee dat we twijfels hebben bij de bebording en/of bij de impact van de filters/iToegang in het algemeen. Mocht dit bekend worden tijdens of na afloop van de periode dat de camera's uit staan, zal de gemeente aangesproken gaan worden op het vergoeden van oudere verkeersboetes (immers zij is niet zeker van haar zaak of waarom mocht je er gratis door in februari /maart en heb ik in januari wel boetes gekregen?). Kortom, geen het nu uitzetten van camera's draagt niet bij aan coulance van meerdere boetes maar wel hoog afbreukrisico aan verdere handhaving en beroepen.

Conclusie en advies

De mogelijkheden om mensen die meerdere boetes met terugwerkende kracht tegemoet te komen hebben gehad zijn beperkt en worden ambtelijk ontraden. Ook wordt voorgesteld de handhaving nu niet te stoppen.

We zien vooral mogelijkheden met betrekking tot verbeteringen en extra informatie gericht op de (nabije) toekomst:

- Bij toekomstige verkeersfilters werken met stapsgewijs teruglopende recidieventermijn nadat we 2 maanden hebben gewaarschuwd (bijvoorbeeld stapsgewijs teruglopend van 2 weken naar 1 week en dan pas 1 dag)

- Kaartje meesturen bij toekenningsbrief ontheffingen voor extra duidelijkheid
- Extra tussentijdse communicatie over de verkeersmaatregelen op en rond Sloterweg (niet omdat het tot op heden onduidelijk vonden, maar meer als reminder of extra informatie)
- Ontheffingen geldig laten verklaren bij alle filters Sloterweg en Laan van Vlaanderen en niet maar bij één (hier komen we de nodige klachten mee tegemoet).
- Meer ontheffingen per huishouden en bedrijf (ook hier komen we de nodige klachten mee tegemoet; is geen oplossing voor meerdere boetes)

We kunnen en zullen deze opties komende weken uitwerken.

Mocht wethouder toch mensen tegemoet willen komen die meerdere boetes hebben gehad, dan is eigenlijk de enige oplossing dat de gemeente dit zelf gaat organiseren. Dan moeten we een regeling en organisatie daarvoor gaan uitwerken en optuigen en besluitvorming door college voorbereiden. Dit gaat wel de nodige tijd en geld kosten.
De regeling zou dan gericht kunnen zijn dat we een vergoeding willen bieden aan personen die de eerste maand na start handhaving bovengemiddeld hard zijn getroffen doordat zij in het begin meerdere keren de geslotenverklaring hebben gepasseerd voordat ze de eerste boete kregen.
De regeling zou er dan in hoofdlijnen zo uit kunnen zien:

- Je moet 3 boetes of meer hebben gehad in 2 weken tijd in de maand september voor de geslotenverklaring Sloterweg-West. We vergoeden dan boetes 3 en verder die binnen 2 weken zijn ontvangen.
- Je moet 3 boetes of meer hebben gehad in 2 weken tijd in de maand januari voor de geslotenverklaring Sloterweg-West. We vergoeden dan boetes 3 en verder die binnen 2 weken zijn ontvangen.

5-1

Notes

2-1 Kunnen we wel van de personen die meerdere boetes hebben gehad alles kwijtschelden en bij anderen die maar 1 boete hebben gehad, deze gewoon handhaven? Of is dat juridisch of technisch lastig? Dat is me nog niet helemaal duidelijk.

2-2 Ik vind dit niet het beste argument, omdat het OM gewoon onze opdracht uitvoert en wij ze helpen dit wat te verfijnen, iets wat zij zelf niet kunnen. Als je daar gezamenlijk verhaal op hebt en elkaar daarin vasthoudt moet het geenprobleem zijn lijkt me.

3-1 Maar hoe zit het met mensen die de ontheffing niet goed hebben begrepen? Die wisten dat ze hiervoor er niet door konden, maar daarna meenden ze een ontheffing te hebben en ging het mis. Hebben ze daar eerst ook waarschuwingen voor gekregen of zijn we toen meteen gaan beboeten?

5-1 Hebben we een indicatie van wat dit zou kosten?
Kijk, ik vind dit eigenlijk een heel redelijk voorstel, maar ik snap alle overwegingen om dit niet te doen ook heel goed. Is de inschatting dat dit tot 5 miljoen aan kosten leidt? Dit zou goedkoper moeten zijn als we het zo sterk inkaderen toch?
Daarnaast lijkt het me goed als we heel scherp in onze evaluatie opnemen wat we in het vervolg allemaal anders kunnen inrichten om intelligente toegang aan de achterkant ook te verbeteren.
BA\/PA\/woordvoering: wat vinden jullie?